

Klimat-och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskanslie.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över förslag till förordning om bidrag för energieffektivisering i småhus

Er beteckning: KN2023/02548

Sammanfattning

Länstyrelsen Östergötland tillstyrker i huvudsak förslag till förordning om bidrag för energieffektivisering i småhus. Nedan redogörs för de synpunkter och reflektioner som Länstyrelsen uppmärksammat gällande remissen avseende §§ 2, 3, 11, 15, 19, 20 och 21. Förslag gällande paragraf som bör tillkomma enligt Länstyrelsen finns på sidan 4.

2§ Allmänna bestämmelser

Hur ska bestämmelse om värmesystem, där behovet för rumsuppvärmning och tappvarmvatten till minst 50 procent försörjs av el eller gas, kontrolleras? Räcker det med sökandens uppgift i ansökan som handläggaren i sin tur kan ta ställning till eller kräver det en utredning? Det kan påverka tidsåtgången per ärende på ett negativt sätt.

3§ Förutsättningar för bidrag

Bland ägare av småhus för permanent boende finns personer med hantverksyrken och/eller kompetens att utföra arbetet med konvertering och byggåtgärder själva. Med krav på att uppvisa faktura som visar att arbetet utförts av person och/eller företag med F-skatt utestängs dessa från möjligheten att få stöd för materialkostnader. Även i tidigare bidrag, såsom radonbidraget, var det möjligt att söka bidrag för materialkostnader där åtgärderna utförts genom eget arbete, utan krav på godkänd F-skatt hos utföraren.

11§ Bidrag till klimatskärmsåtgärder

Länstyrelsen avstyrker att stödet ska kunna beviljas för åtgärder som påbörjats och/eller beställts innan förordningen trätt i kraft. Erfarenhet från tidigare stöd har visat att det kan vara svårt att uppfylla krav för stöd, där kraven inte ännu är definierade och beslutade.

Det framgår inte av promemorian varför klimatskärmsåtgärder begränsas till småhus vars värdeår är tidigare än 1990. Om bestämmelse ska utredas, i samband med handläggning av ansökan, kan det påverka tidsåtgången per ärende på ett negativt sätt.

Av promemorian framgår att målsättningen med bidraget är att underlätta för en snabb minskning av behovet av el i småhus. Vidare skriver man att genom att rikta bidraget både till konverteringsåtgärder och klimatskärmsåtgärder ges hushållen möjlighet att genomföra de åtgärder som är bäst lämpade för deras småhus. Mot bakgrund av målsättningen med bidraget är det olyckligt att bidrag inte kan erhållas för klimatskärmsåtgärder i småhus där ingen konvertering har skett. Eftersom klimatskärmsåtgärder även enskilt bidrar till att effektivisera och minska elbehovet i småhus så anser Länsstyrelsen att nuvarande formulering enligt andra stycket 11 § ska utgå.

19§ Utbetalning av bidrag

Enligt 19 § förordningsförslaget får bidrag lämnas för 50 procent av de bidragsberättigades kostnaderna. Det innebär att kostnaderna för material behöver uppgå till minst 20 000 kronor. Då enbart materialkostnader föreslås vara stödberättigade bedömer Länsstyrelsen att enkla men effektfulla klimatskärmsåtgärder riskerar att inte bli stödberättigade. I en tid av hög inflation då hushållens disponibla inkomst blivit mindre kan intresset att genomföra omfattande renoveringar av sin bostad vara begränsat. Därför vore det olyckligt att inte också uppmuntra till mindre omfattande men effektfulla åtgärder.

För att samtidigt upprätthålla en balans mot administrativa kostnader bör därför beloppet sänkas till 2 000 kronor. Samma belopp återfinns i det tidigare radonbidraget.

20§ Tillsyn och uppföljning

Enligt förslag till förordning ska Länsstyrelsen utöva tillsyn över att villkoren för bidraget följs. Av förordningen framgår inte hur tillsyn ska bedrivas. Med tanke på relativt lågt stödtag per småhus är Länsstyrelsens förslag att syftet med tillsyn tillmötesgår i samband med handläggning av ansökningar om utbetalning för att minska kostnader för hantering av stödet.

21§ Återbetalning och återkrav

Det saknas ord ”eller” efter punkt 1. Enligt nuvarande förslag ska samtliga bestämmelser under punkt 1 och 2 vara uppfyllda för att återkrav ska kunna genomföras.

Länsstyrelsen föreslår ett tillägg av en punkt som förtydligar att man kan bli återbetalningsskyldig om det visar sig att det inte funnits förutsättningar för bidraget och den som ansökt borde ha insett detta.

Allmänna synpunkter

Stöd kan sökas tom den 1 juni 2025. Detta är en söndag så för att undvika diskussioner enligt lag (1930:173) 2§ bör den 2 juni 2025 väljas som sista ansökningsdag.

Förordningen ska enligt förslaget träda i kraft den 15 juni 2023. Detta innebär att om stöd kan sökas för åtgärder som påbörjats och/eller beställts före det att förordningen trädde i kraft får följande konsekvens:

- En ansökan som görs för en åtgärd som utförts från den 8 november 2022 till 15 mars 2023 ska inkomma till länsstyrelsen från den 8 juli 2023.
- För de som utför åtgärden från 16 mars 2023 ska en ansökan inkomma från den 15 juli 2023.

Detta är mitt i semestern och det med den relativt korta tid mellan det att förordningen träder i kraft och tidpunkten för när ansökan ska inkomma finns det risk för att informationen inte hinner nå de som vill ansöka om stödet. Länsstyrelsens förslag är att ansökan ska inkomma inom 4 månader från påbörjandet. Påbörjande räknas från det att materialet beställts och/eller inhandlats. Stöd lämnas inte för åtgärder som beställts och/eller påbörjats före det att förordningen trädde i kraft.

I promemorian framgår att åtgärderna ska färdigställas inom 6 månader från dagen för påbörjandet och att länsstyrelsen i enskilda särskilda fall ska få besluta om undantag gällande när åtgärderna ska påbörjas och färdigställas (se andra stycket under rubriken Beslut om och utbetalning av bidrag, s.7).

Av 16 § förordningsförslaget framgår det att länsstyrelsens beslut ska innehålla den tidpunkt då åtgärderna senast ska vara färdigställda. Vidare i 17 § framgår att länsstyrelsen får besluta att senarelägga denna tidpunkt i enskilda fall om det finns särskilda skäl. I förordningen saknas dock en skrivning om att åtgärderna ska färdigställas inom 6 månader från påbörjandet vilket framgår av promemorian.

Förslag på en tillkommande paragraf

Förordningen bör kompletteras med en tillkommande paragraf. Förutsättningar för bidrag till åtgärder enligt 11§ bör vara att energieffektiviseringsåtgärden inte är ovarsam eller leder till att

byggnaden förvanskas enligt definitionen i Plan- och bygglagen (PBL) samt att åtgärden inte innebär en negativ klimatbelastning.

Uppföljning av varsamhetskravet och förvanskningsförbudet behöver säkerställas i Länsstyrelsens bidragsberedning, till exempel genom föreskrift i förordningens 14 § om att beslut om bygglov eller fullgjord anmälan till kommunal byggnadsnämnd ska bifogas ansökan. Det bör även utredas huruvida föreskrifterna kan reglera uppföljning av varsamhetskrav och förvanskningsförbud i det fall åtgärden inte kräver bygglov eller anmälan.

Bidragsgivning kan i förslagets nuvarande form leda till att bidraget indirekt kommer att finansiera negativ påverkan och förvanskning av utpekade kulturhistoriska värden. I synnerhet är det åtgärder som tilläggsisolering av fasader och utbyte av dörrar och fönster som, beroende på hur åtgärden utförs, kan få stor påverkan på byggnadens värdebärande kulturhistoriska uttryck och karaktärsdrag.

Förslagets konsekvensbedömning för miljön behöver nyanseras. Stödet omfattar enligt 11 § endast bidrag till materialkostnader i samband med klimatskärmsåtgärder. Beträffande åtgärder på klimatskärmen uppmuntrar inte stödets utformning till ett cirkulärt förhållningsätt. Det bedöms kunna leda till resurskrävande åtgärder såsom utbyte av i övrigt väl fungerande byggnadsdelar med avsevärd ålder och historiska värden. Det bidrar i sin tur till en risk för ökat klimatavtryck i samband med nyproduktion och transporter av nya byggnadsdelar.

Länsstyrelsen bedömer att samtliga berörda myndigheter behöver arbeta med tidiga informationsinsatser gentemot fastighetsägare i syfte att minska målkonflikter och finna balans mellan målen att spara energi och att bevara kulturvärden i det befintliga byggnadsbeståndet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med enhetschef Kristi Ahlstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Patrick Björklund, Kim Hardestig, Maria Larsson och Magd Alsaegh medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

sandra.lennander@regeringskansliet.se